

CZU 94(478)''19/20''(092)Marșalcovschii Teo-Teodor

**MARȘALCOVSCHII TEO-TEODOR – ISTORIOGRAF, CULTUROLOG ȘI CONFERENȚIAR
UNIVERSITAR (1932-2023)**

*MARȘALCOVSCHII TEO-TEODOR - HISTORIOGRAPHER, CULTUROLOGIST AND
UNIVERSITY LECTURER
(1932-2023)*

**Aliona PURICI,¹
Snejana ZADAINOVA²**

Abstract: *The article is dedicated to Teo-Teodor Marșalcovschii (1938-2023), university lecturer, a scientist with essential contributions to the research of the Romanian history.*

Keywords: *Teo-Teodor Marșalcovschii (1932-2023), Balti university personalities, activity, research, memory*

Teo-Teodor Marșalcovschi, doctor în științe istorice, profesor universitar a fost o persoană ce s-a remarcat și în domeniul culturii. S-a născut la 22 aprilie 1938, în satul Dobrușa, județul Orhei, România. Studiile medii le face în satul Negureni, Telenești. A absolvit Școala Pedagogică din Soroca, Școala Profesională de radiotehnică aviatică militară (Rîliak, Rusia), Universitatea de Stat din Chișinău, facultatea de istorie, finalizând studiile în 1966. Își aprofundează cunoștințele la studiile de doctorantura de la USM (1974) cu stagieri la Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași.

Își începe activitatea în calitate de învățător, apoi inspector la Direcția Școlii Superioare a Ministerului Învățământului din RSSM. Din 1967 este angajatul Institutului Pedagogic de Stat „Alec Russo” din Bălți: asistent universitar, lector superior, conferențiar universitar. În anii 1970-1974 a fost director al Teatrului Moldovenesc muzical-dramatic „V. Alecsandri” (la moment: Teatrul Național „V. Alecsandri” din Bălți).

A fost președinte și membru al Consiliului Partidului Forțelor Democratice (1993-2002), Membru al Consiliului Național al Partidului Social-Liberal și membru al Comisiei de Cenzori de Etică de Partid (2002-2023).

A fost un profesor excelent, care-și promova orele de curs cu dăruire, pasiune și entuziasm. A fost un optimist, cu simțul umorului, provocând studenții la discuții și creând o atmosferă creatoare la lecții.

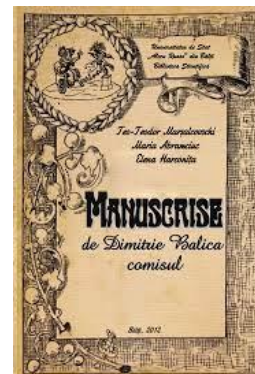
Savantul-medievalist Teodor Marșalcovschi este autorul a peste 100 publicații, având drept obiect de cercetare istoria medievală a Moldovei și probleme de critică teatrală. A fost titular al cursurilor universitare: Istoria Moldovei/Românilor, Istoria Teatrului Universal, Cultura și Civilizația Universală, Dramaturgia Universală, Arta Clasică Antică: Grecia și Roma.

Este pasionat de cercetare încă în anii studenției, investigând istoria rupașilor din Basarabia. Publică un articol cu acest subiect în „Analele științifice ale U.S.M.” Monografia

¹ Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, puricialiona47@gmail.com, [ORCID: 0000-0002-4790-861X] ²
Bibliotecară, Biblioteca Științifică a USARB, snejanazadainova@gmail.com, [ORCID: 0000-0002-6418-6874]

„Razeșii din Moldova” rămâne, și până în prezent, unica lucrare științifică în istoriografia românească cu privire la această categorie socială din epoca medievalului târziu.

Un monument literar, un document istoric și un material lingvistic bogat, ce dezvăluie istoria unei generații, a unei limbi, a unui mod de a interpreta lumea este „*Manuscrite de Dimitrie Balica comisul*” (Teo-Teodor Marșalcovschi, Margareta Curtescu, Elena Harconița), ce a văzut lumina zilei în anul 2013. Volumul include romanul transpus din elino-grasacă „Polidor și Hariti”, care prezintă istoria sentimentală a doi tineri ce reușesc să depășească surprizele dure ale destinului. Cel de-al doilea manuscris este un melanj de texte educative, pornind de la proverbe, zicători, până la fabule și povestiri.

Este autorul a mai multor studii, articole, eseuri publicate în culegeri și ediții periodice din Moldova: „*P. Pavel Gore: promotor al mișcării de eliberare națională din Basarabia*”, „*Marea Unire de la 1918*”, „*Istoricul Anton Moraru*”, „*Consemnări istorice pentru Basarabia : 180 de ani de la anexarea Basarabiei la Rusia*”, „*Expert în cunoașterea obștii razeșești : [Demir Dragnev]*”, „*Acest destin aparte*”, „*O carte de interes larg : [N. Enciu „Tradiționalism și modernitate în Basarabia anilor 1918-1940”]*”, „*Profesorul Mihai Muntean, cel cunoscut și cel necunoscut (20.09.1922 - 3.03.1983)*”, „*Răzeșii*”, „*Teatrul dramatic rus (moldo-rus) (1947-1957)*” și altele.

Nu a rămas indiferent și față de istoria Bălțiului, publicând articole de amploare în care demonstrează că anul 1421 nu este anul fondării orașului: „*Bălți : Geneza și istoria urbei*”, „*Geneza municipiului Bălți: concept urbanistic și prima atestare*”.

A colaborat la mai multe publicații periodice: *Arta și educația artistică*, *Curierul de Nord*, *Moldova suverană*, *Literatura și Arta*, *Timpul*, *Jurnal de Chișinău*, *Destin românesc*, *Cuvântul (Rezina)*, *СП*, *Anuarul catedrei Discipline Socioumanistice...*

Profesorul Marșalcovschi a scris și versuri: „*Lui Ioan Caproșu : [poezie dedicată profesorului de istorie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”]*”, piese de teatru. Una din aceste piese a fost închinată lui Filimon Bodiu – „*De mă trec, rămâne Codrul*”, cânta la vioară și pian, juca șah, ținea discursuri cu un patetism înconfundabil, știa să analizeze opere de pictură și spectacole de teatru.

Un astfel de erudit polivalent nu poate să nu placa studenților, să nu vrăjească orice public. Se distingea printr-o alură de profesor și savant.

A fost persoana care studia și crea fără încetare. O adus o viață consacrată idealului național românesc.

Activitatea sa a fost foarte înalt apreciată de comunitatea științifică din Republica Moldova.

Astfel, vicepreședintele Asociației Istoricilor din R. Moldova, Ion Negrei, a subliniat că aproape „toate lucrările D-lui Marșalcovschi au fost bazate pe documente de arhivă”. Cu mult înainte de restructurare, Teo-Teodor Marșalcovschi a participat la mișcarea de eliberare națională, a susținut Declarația de Independență, a pledat pentru predarea istoriei românilor în școală.

Academicianul Demir Dragnev a menționat că protagonistul nostru „ca profesor universitar, cercetător științific, merită cea mai înaltă apreciere”.

Profesorul de limba franceză Valeriu Jitaru consemna că profesorul Marșalcovschi este „un bun exemplu pentru tineretul contemporan, emană blândețe, cumsecădenie, cunoaște profund istoria românilor, știe să-i adune, să-i împace pe oameni”.

Participări active de lansări de carte, organizate în incinta Bibliotecii Științifice USARB: Ziarele românești despre unirea Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei, vol. I-V, coordonatori: Marius Diaconescu și Andrei Sora, Universitatea din București; Nicolae Enciu. 1918 pe ruinele imperiului spulberat de istorie. Basarabia în pragul modernității, Editura Arc; Nicolae Enciu. În componența României întregite. Basarabia și basarabenii de la Marea Unire la notele ultimative sovietice, Editura Istros; Emmanuel de Martonne – l'avocat de la Roumanie a la conférence de paix a Paris, Éditions universitaires

européennes; Scrierea și rescrierea istoriei, Editura Arc .

A fost Laureat al premiului „Literatura și Arta”, 2011, 2012.

În anul 1978 i-a fost decernată Diploma Ministerului învățământului superior a URSS.

Viața și activitatea lui Teo-Teodor Marșalcovschii s-a aflat permanent în atenția publicului, căruia îi revine misiunea să-i păstreze cu grija amintirea.

Referințe bibliografice:

1. DOBROGEANU, Ludmila. Geneza Bălțiului viziuni asupra conceptului și primei atestări. In: *Vocea Bălțiului*. 2008, 19 decembrie (Nr 45), p. 3.
2. JITARU, Valentin. *Personalități bălțene* : Enciclopedie. Chișinău: [S. n.], 2018. 399 p. ISBN 978-9975-53-932-6 [print]. Disponibil: <http://dspace.usarb.md:8080/jspui/handle/123456789/3939>.
3. JITARU, Valentin, RUSU, Dumitru. Teo-Teodor Marșalcovschi, Pedagogul-emblemă. In: *Făclia*. 2013, 3 mai (Nr 17), p. 3.
4. MORARU, Anton. Istoriograf, culturolog și cetățean. In: *Literatura și arta*. 2013, 18 aprilie (Nr 16), p 7.
5. MORARU, A. Un luptător pentru cauza românească : [Teodor Marșalcovschi]. In: *Literatura și arta*. 2008, 17 aprilie (Nr 16), p. 4.